

co») són sempre recusables, vista la inspiració que rep aquell del Nebrija originari, castellà; és veritat que Lacav., que s'inspira més en la fraseologia corrent en parlars del Princ., en dóna un repertori copiós (vegeu); així i tot Belv. només admet «*folgarse*: divertir-se, recrear-se» i declara *folgar* intr. «mot ant.», ço que en aquest dicc. sovint no és més que un reconeixement de «mot desusat».

En canvi no podem dubtar de la popularitat del mot en el País Valencià (on ja va registrar-lo Carles Ros, junt amb *folga*), i a les Illes: «*folgar*, divertir-se, jugar, divertir-se», *DFgra.* (i llarg article en el *Damen.*); «riure i *folgá*» als Llobards (*AORBB* VII, 26); i hi bé el testimoni de FebrCard.¹ podria estar inspirat pel Belv., *DTo.* i Lacav. junt amb el cast., almenys a Eiv. tenim testimonis abundosos i fidedignes («*fulgà*: gustar, agradar», *PzCabr.*): «lo que se'n *folgaren* tots quan arribaren a ca seua: tant sa mare, com son pare, com N'Andreuet no s'haurien canviat per ningú», «—És una llàstima, mon pare, que no poguéssim tenir follet: així sí que hi aniriu lluny, eh? —Ai, fiet meu —li respongué— tu no ho saps lo que me'n *folgaria* de tenir-ne, anc que només fos per una temporadeta», *JnCastelló (Rond. Eiv., 42, 10)*.

Altrament, el mateix fet del caràcter limitat del verb *folgar* en la nostra llengua, justificarà, encara més que en altres casos semblants, on el mot és més vigorós en llengua castellana, que ens remetem al *DCEC*: *HOLGAR* ha estat allà des de sempre un mot d'existència plena de vida i ufana, documentat vigorosa-ment i copiosa, tant en cast. com en portuguès, des dels orígens (*P. del Cid*). Fora del cast.-port. el mot és estrany a totes les altres llengües romàniques, car fins el roms. *infulecà* (amb variant *infulescà*), com sigui que només significa 'devorar, engolir ràpidament', és ben problemàtic que tingui gran cosa a veure amb el mot cast.-portuguès.²

DERIV.: *Folga* [*Lacav.*]: «lo que's diu pera folgar-se o pera riure; estar de *folga*, dir coses pera folgarse; *folga* graciosa; ditxo o paraula de *folga*; pendre de *folga* alguna cosa; ell no pren malícia y respon gentilment a la *folga*; és home de *folga*, sen agrada y sen alegra; deixem les *folgues*, a la part les *folgues*; Io ho dic sens *folga*; *folga* picant: dictionum --- *folga*, bullícia: festivitats»; possiblement ja conté aquest mot, i no pas el verb *folgar*, el *Torcimany d'Aversó* que el posa com a rima en *o* tancada, junt només amb *colga* <subst.> i *colga* <verb>.

En tot cas no sols tenim «*folga*: chanza, chanzoneta» en Belv. i diccs. més recents (FebrCard.), sinó en escr. Renaix.: «—Au, enllà, jan-fuma! —féu ella regirant-se per marxar, tot fent-li ganyes—, ja m'ho havia pensat que m'ho dèyau per *folgan*, *MVayreda (Puny.)* XXIV, p. 368); «dita o concepte divertit, francès *plaisanterie*», *Ruyra* (gloss. de *La Parada*, O. C., p. 379b), i amb el matís 'floreta que es llança a una dona, cast. *requiebro*' a Castellterçol i usat per *EmVilanova*: «las noyas ab sos alegroys contestavan amantentes a las *folgues* que'ls hi tiraven els fadrins», *EmVilanova (DAG.)*.³

Folgós 'bromista', Castellterçol (*DAG.*), i eiv. *-osa*, *JnCastelló (Rond. Eiv., 23, 93)*, cites a *VOLER* i a *REMOLEST*.

Folgança [*S. xv*]: «—Germà, no anem per aquex camí, que jassia que sie bell e plasant, a mal loc nos menarà; e aquest camí que jo-m són més, paregua que sie aspre, levar-nos-ha a loc de *folgança*», *Eiximplis*, recull Ag. § 591 (II, 249), i cites del mateix recull i del *Li. de Cató* del S. xv (*CoDoACA* XIII, 206) en el *DAG.*; *DTo.* 1670 i Lacav.; FebrCard. («quiétude, récréation»). *Folgant* (Lacav.) o *folgador* (id.); *folgançà* i *folgassà* (*Alcm*) són calcs intolerables del cast. *holgazán*. *Enfolgar-se*. Quant al ribag. *refolga* 'gorga, toll, remans, recolzada en un riu' (V. de l'Isàvena, des de Roda a Graus, 1957, 1965), la connexió amb *folgar* em sembla deguda a una etimologia popular, car deu venir de *regoljar* (veg. *GOLF*), amb metàtesi.

¹ «*Folgar*: se reposer, se réjouir; quiescere, animum recreare», «*folgarse*: se réjouir, animum recreare».

² En el *DCEC* suggeria jo que fos un derivat romanès, i no pas llatí-vulgar, de *foale* 'ventre (per més que aquest també sigui prolongament del ll. *FOLLIS* 'manxa'); i encara que els savis especialistes *Giugleà* i *Sădeanu*, en la seva recensió del *DCEC (Rev. Filol. Rom. și Germ. VII, 135)* m'objecten que el romanès no fa creacions noves en *-ICARE*, no m'han pas convençut del tot: sabem tan poc de cert de la història del romanès abans del S. xv! Que no en faci el romanès en els últims 500 o 600 anys ¿vol dir que no en fes encara fins cap a l'any 1000? —

³ No sé exactament el significat del mot en el següent text eivissenc: «la roda --- la deixaren uns fadrins fusters, venint del seu taller pulcre, i se n'anaren tot d'una, quasi temorosos d'emascament; alguna dentadura del ferro va brillar al rostre fosc, buidada la *+folga*; i la roda, acabada de néixer de tronc, va quedar càndida i encara olorosa, en espera de la llanda, que no tarda a arribar», *En. Fajarnés* (en *Villangómez, Llibre d'Eivissa*, 201); però sembla tractar-se de 'cercle intern dins la roda de fusta' (res en *Alcm*). És el cas de preguntar-se si, més que del verb *folgar* no és això una variant del germànic occidental comú *FELGO*/**FALGI* 'llanta de roda', d'on a-al. ant. i b-al. ant. *fēlga*, ags. *fielg*, *felge*, neerl. mj. *velghe* (avui al. *felge*, angl. *felloe* o *felly*), al costat dels quals hi ha l'a-al. mj. *valger* 'cavar, entrecavar, girar les gleves', ags. *fealg*, angl. *fallow* 'guaret' (< germ. *felgan* 'girar'); cf. la nostra variant *delga* de *doga*, que també és 'llanta'.

Folgons = *Falgons*, ultracorrecció de *felgós* *FILICO-SUS* 'abundant en falgueres' *Folgós*, V. *folga* (*FOLGAR*) *Folguera*, V. *falguera* *Foli*, V. *full* *Folí*, V. *folà* (supra) *Foliaci*, *foliació*, *foliar*, *foliat*, *foliolla*, *foliolat*, V. *full* *Folja*, V. *folja* (ocell)

FOLKLORE, pres de l'angl. *folk-lore* id., compost de *folk* 'gent, la gent vulgar' i *lore* 'erudició, el saber', 'conjunt de fets i creences' (de la mateixa arrel que *learn* 'aprendre'). □ *I.^a doc.*: en ús entre nosaltres des